

Варіант 2.

Створення благодійного фонду

Батьки створюють благодійний фонд відповідно до ЗУ “Про благодійну діяльність та благодійні організації”, визначають форми участі батьків у його роботі: грошові внески (їх обсяг і частоту), роботи чи послуги на користь школи, пошук зовнішнього фінансування тощо. Вони ж контролюють і розпоряджаються його коштами, використовують їх на власний розсуд: закупівля навчального обладнання, ремонти, додаткові заняття, екскурсії, літні табори, харчування. Вони мають повноваження закуповувати товари і послуги для школи, виконувати у ній різні роботи на безоплатній основі (ст. 5 згаданого вище закону). Керувати фондом може особа обрана на загальних зборах батьків.

Батьки мають інструменти впливу на організаційні та кадрові рішення через Шкільну раду, Піклувальну раду, конкурс на призначення директора. Проте для того, щоб ці органи діяли ефективно, потрібно внести зміни у Статут школи та надати їм відповідні повноваження. Внесення змін у Статут – відповідальність районного відділу освіти, тож батькам необхідно звернутися до нього з відповідною ініціативою – формально вона може походити від батьківської ради чи ради закладу.

Більш стабільний варіант розвитку цього сценарію – закріплення повноважень Шкільної ради, Піклувальної ради та загалом повноважень батьківської спільноти рішення Харківської міської ради. Це рішення зобов’язуватиме внести відповідні зміни у Статут усіх шкіл міста.

Реалізація цього сценарію вимагає сильної і згуртованої батьківської спільноти як на рівні усього міста, так і у кожній школі. Реалізація узятих на себе повноважень по матеріальній та організаційній підтримці школи вимагає багато ресурсів (матеріальних та людських), стабільну активність досить великої групи батьків та забезпечення сталості шляхом постійного залучення, навчання і просування нових активістів та лідерів/лідерок батьківської спільноти, щоб вона продовжувала працювати, коли батьки-активісти вже не будуть зацікавлені опікуватися цими питаннями (через закінчення школи, переведення у іншу або з особистих причин).

Повна реалізація цього сценарію передбачає послаблення державного регулювання фінансової діяльності загальноосвітніх навчальних закладів – тендерних процедур, штатних нормативів тощо. Фінальний варіант – згуртована (громадська) школа, яка передбачає максимальну участь громади в управлінні навчальним закладом – школа отримує державне фінансування, виходячи з нормативів на учня, але закладом керує безпосередньо громада, спільнота батьків або запрошена громадська організація. Цей формат управління закладом освіти не передбачено чинним законодавством, але за кордоном (найближчий приклад - Польща) така форма управління існує.

Переваги:

- краще матеріально-технічне забезпечення школи;
- прозорий розподіл коштів, можливість визначити у статуті благодійного фонду умови звітування та витрачання коштів, які влаштовують батьків;
- більше залучення батьків до життя школи, формування спільноти навколо школи;
- можливість протидії зловживанням з боку адміністрації школи;
- контроль якості освіти зі сторони батьків.

Недоліки:

- нерівність між навчальними закладами у матеріально-технічному забезпеченні, кваліфікації вчителів, а отже – і в якості освіти;
- тиск на незаможних батьків, дискримінація їхніх дітей у школі;
- конфлікт інтересів і тиск з боку батьків на вчителів щодо оцінок;
- конфлікт між батьками і адміністрацією школи через різне бачення пріоритетних потреб школи;
- некомпетентність батьків у прийнятті рішень щодо управління закладом освіти та визначення пріоритетності потреб;
- організаційна неспроможність батьків створити благодійний фонд та підтримувати його роботу;
- пасивність переважної більшості батьків;
- неспроможність зібрати достатньо коштів, щоб забезпечити стабільну роботу школи.